

“El Banc d’Espanya posa la pistola al pit a les caixes perquè es fusionin”

Antoni Serra Ramoneda (Barcelona, 1933), catedràtic d’economia de la UAB, deixà la presidència de Caixa Catalunya el març del 2005, després de vint anys al capdavant de la segona caixa catalana. Ara reflexiona sobre les fusions de caixes i el paper del Banc d’Espanya.

Fa gairebé cinc anys que vau plegar de la presidència de Caixa Catalunya. Com era l’entitat que vau deixar i com és ara?

—Han canviat força coses, d’entrada perquè la conjuntura econòmica és prou diferent. La cartera de participacions ha estat modificada, amb la venda d’Aber-tis, Riofisa i més, amb notables plus-và-lues molt convenients per a una millora del coeficient de garantia. Però també s’han fet noves inversions de resultes de la nova orientació. No dic que l’es-tratègia sigui millor o pitjor, simplement diferent.

—Trobeu que és un pacte contra-natural, la fusió de Caixa Catalunya, Tarragona i Manresa?

—*Contranatural* és molt dir. *Sorpre-nent* seria més exacte. Tothom esperava una fusió de les tres caixes dites pú-bliques i, en canvi, la solució és molt diferent. En desconec la raó. Tanmateix, el mapa resultant, o el que resultarà un cop acabat el procés, era imprevisible *a priori*. I no sé fins a quin punt haurà estat fruit de l’atzar més que no pas

JORDI PLAY

d'una estratègia ben dissenyada. Han sortit aquestes fusions, però no sé si de manera aleatòria.

—En aquesta procés hi ha hagut també pressió política i del Banc d'Espanya perquè totes les caixes hi juguessin?

—Política no ho sé, però sí que ja fa temps que corria la idea a Catalunya, com a Espanya, que teníem massa caixes d'estalvis i que les petites no eren viables. I després ha vingut el Banc d'Espanya i, en veure que hi havia entitats que necessitaven oxigen, ha estudiat la manera de fer-ho sense crear desconcert. El BE temia que en el moment en què se sabés que aquest organisme ajudava una determinada entitat, immediatament es provocaria el pànic i la gent en retiraria els diners. Com que no sabia de quina manera vehicular diners cap a aquestes entitats, va pensar que podia dissimular-ho a través de les fusions. Si es fusionen Terrassa, Sabadell, Manlleu i Girona i es donen diners a la nova entitat, ningú no sabrà quina de les quatre tenia problemes, si és que en tenia.

—I de passada, se simplifica la composició del sistema financer.

—Efectivament, el Banc d'Espanya té la idea, al meu entendre discutible, que supervisar una cinquantena de caixes, molt diferents i dependents de diversos governs autonòmics, és molt complicat. I si en comptes de cinquanta són deu, tot se simplifica. El governador pot cridar deu responsables i que es posin d'acord de seguida. També en aquest sentit el BE té molt d'interès a fomentar fusions. El BE ha dit que si alguna entitat vol diners, s'ha de fusionar. Posa la pistola al pit a les caixes.

—Fins no fa gaire, la Generalitat era una defensora fèrria del sistema de caixes català. Però ara també empeny a les fusions. A què atribuïu aquest canvi de parer?

—Empeny a les fusions, probablement en el marc d'aquests corrents d'opinió que es formen i no se sap ben bé amb quin fonament. Ara bé, si el Banc d'Espanya posa la pistola al pit de les caixes perquè es fusionin, no hi ha pas gaire sortida. Hi ha hagut un corrent estrany que ha fet que ara gairebé tothom cregui que sense fusions les caixes no sobreviurien.

—Sigui com sigui, la Generalitat pot haver rebut alguna directriu de Madrid sobre aquesta qüestió?

—No ho crec. Però la Generalitat ja fa un cert temps que diu que hi ha caixes massa petites, no és nou.

—L'argument és del govern tripartit, o ja prové de l'època de CiU?

—També en èpoques del president Pujol ja començava a circular aquest argument.

—Vós, en canvi, no us afegiu a aquest corrent.

—Per començar, no és veritat que hi hagi massa caixes. Hi ha un excés d'oficines, que és molt diferent. A Alemanya tenen centenars de caixes i no passa res. El problema que es troben les caixes és que haurien de tancar oficines i acomiadar personal, i això es dissimula molt bé amb una fusió i amb jubilacions anticipades. Els responsables de cada caixa tenien molts obstacles a vèncer per a tancar oficines i despatxar gent, perquè els representants del personal als òrgans de govern lògicament s'hi haurien oposat. Però amb una fusió tot això es dissimula i sembla que és comprensible que si hi ha dues oficines juntes, una es tanqui.

—Els anys 80, vau intentar una fusió de caixes d'estalvis de fundació pública i no us en vau sortir. Aleshores era justificada, una operació d'aquestes característiques?

—Fins a la darrereria dels 80, les caixes no podien sortir de la seva demarcació. Si es fusionaven caixes que no tenien coincidència en el territori, podia ser una bona cosa. Però en el moment que s'aixeca la prohibició, qualsevol fusió que es faci a Catalunya té una funció defensiva i no ofensiva. Per tant, la justificació que les fusions són per a guanyar dimensió en aquest cas no és del tot certa.

—La fusió de les caixes de Manlleu, Sabadell, Terrassa i Girona també té un caràcter defensiu, doncs?

—Sí, perquè eren petites abans i continuaran essent petites i l'entitat finalment resultant serà inferior, en oficines, personal i recursos administrats a la suma de les quatre originals..

—Alguna de les caixes catalanes es troba realment en una situació límit?

—Suposo que sense cap ajuda del Banc d'Espanya, alguna podria tenir dificultats per a sobreviure. Però també hi ha bancs que sense ajuda del Banc Central Europeu desapareixerien.

—El Banc d'Espanya tenia una altra opció, que no fos posar la pistola al pit?

JORDI PLAY

—Sí, vehicular les ajudes sense forçar a les fusions, tot i que no es una solució fàcil d'instrumentar sense aixecar suspicàcies.

—Com poden encaixar dues caixes de fundació pública amb una de privada?

—Al meu entendre, es digui com es digui la nova entitat, tant Manresa com Tarragona acabaran desapareixent dintre de Caixa Catalunya.

—S'ha apuntat la possibilitat de no mantenir la denominació de Caixa Catalunya, i la Generalitat no hi veu inconvenient, en aquesta decisió. Sembla que els mateixos directius de la caixa consideren que la imatge de marca està deteriorada. Què n'opineu?

—No acabo d'entendre aquest desig de canviar el nom i, si ho fan, els serà molt difícil d'imposar una nova marca, no tan sols en termes econòmics sinó perquè la gent no ho entendrà fàcilment. La imatge de Caixa Catalunya és consolidada i encaixa perfectament per tres raons: l'entitat més important de la fusió

és Caixa Catalunya, tant Manresa com Tarragona són també caixes catalanes i finalment, de les 1.800 oficines 1.300 són de Caixa Catalunya.

—**Caixa Tarragona s'ha fet pregar molt.**

—Em sembla que no tenia gaires ganes de fusionar-se. Per tant, va negociar sempre a l'alça, exigint un 30% del consell d'administració, tot i que per dimensió no li corresponia, i els van dir que sí. Després, sorpresos, devien reclamar el canvi de nom i també els van dir que sí. Tot plegat per mirar de demostrar que Tarragona i Manresa no han estat absorbides. Em sembla portar-ho massa lluny, voler ara canviar el nom.

—**Ja és molt que s'hagin posat d'acord PSC, que controla Catalunya, i CiU, que controla Tarragona. Però el conflicte d'interessos polítics pot acabar perjudicant la gestió de la nova entitat?**

—En el fons, això va cap a una privatització. Els poders de les respectives diputacions s'aniran diluint.

—**És a dir, que les caixes es converteixen en bancs?**

—No sé quan passarà ni com serà, però és un procés irreversible. Ja hi ha símptomes clars que es camina en aquesta direcció.

—**Descriu aquests símptomes, si us plau.**

—Els presidents de les caixes, tal com són nomenats, acaben tenint funcions executives, com els bancs. A principi del segle XX, qui presidia una caixa? Burgesos respectats i coneguts a la seva demarcació, que acceptaven el càrrec no pas per fer-hi negoci, sinó per compromís social. Per tant, en la majoria dels casos no cobraven o, a tot estirar, rebien alguna dieta. Nomenaven un director per a fer funcions executives. Ara, en canvi, s'ha posat de moda que els presidents cobrin. I el càrrec és molt cobejat, com es demostra a Caja Madrid i s'ha demostrat a Caja Castilla - La Mancha. Per això dic que seria millor de transformar-les en societats anònimes on ningú no dubta que l'interès personal és el motiu dels qui formen els seus òrgans de govern.

—**Ha desaparegut, aquesta burgesia més altruista?**

—Si mirem l'origen de les caixes, hi trobem tot de gent preocupada pel benestar dels ciutadans. El cas de Caixa Sabadell, per exemple, en què un grup d'industrials de la localitat, segurament tèxtils, van crear l'entitat perquè creien necessari que els treballadors poguessin tenir segurs els seus estalvis. Havien creat una entitat de caràcter social i cultural que no era per a enriquir-se ells, que ja tenien els seus negocis, sinó per a contribuir al benestar dels sabadellencs. Aquesta gent donava prestigi a la caixa. I amb les entitats culturals passava igual.

—**Amb l'Orfeó Català, per exemple...**

—Sí, però en el moment en què passen a ser llocs d'èxit i hi circulen diners en abundància la presidència passa a ser abellidora per a molts, per raons que no cal explicar amb detall. Però la forma jurídica que s'havia creat, en què la funció social o cultural era prevalent i la justificava, ja no val

des del moment que l'afany crematístic s'imposa.

—**Les caixes també busquen el benefici econòmic.**

—Sí, necessiten un compte de resultats positiu però sense oblidar l'obra social. Som en un moment en què cal fer entendre que si volem continuar essent fundacions o associacions culturals, hi ha d'haver una classe dirigent que estigui disposada a assumir la supervisió de la gestió i vetllar pel respecte als seus objectius originals. Posats a fer, l'Orfeó Català dels darrers temps hauria funcionat millor com a societat anònima, amb uns accionistes més a l'aguait de la gestió de les finances que no pas com una associació que no requereix cap auditoria externa.

—**És a dir, que a una caixa ara s'hi va per guanyar-hi calés i no per compromís social. És una filosofia generalitzada, a Catalunya?**

—Home, hi ha de tot, però sí que hi ha una tendència cap a un funcionament del seus òrgans de govern que cada cop més s'acosta al de les societats mercantils. La llei catalana deixava molt clar el paper no executiu i estrictament supervisor dels presidents, però en realitat hi ha superposició de les funcions. I és curiós, perquè els codis de bon govern de les societats mercantils, de les anònimes, recomanen amb insistència que no hi hagi superposició en una mateixa persona d'ambdós tipus de funcions.

Curiosament, les caixes semblen anar en direcció contrària.

—**De fet, l'essència de les caixes també és la seva territorialitat i l'obra social. També perilla?**

—Ara, *a posteriori*, sembla que hauria estat més prudent no haver suprimit la prohibició de sortir de la demarcació. Perquè ara passa que les caixes tenen més oficines fora del seu àmbit natural que a dins i ja no resulta tan evident l'argument de la identificació territorial. Les caixes que ara es fusionen han acordat que es distribuïran els diners per l'obra social, però això a la llarga no s'aguantarà.

—**Proposeu una alternativa a la fusió per a aquestes caixes.**

—Se'n podia haver imaginat una consistent a crear un banc, i que cadascuna aportés al banc tot el seu negoci bancari, el passiu i l'actiu. D'aquesta manera, cada caixa tindria el seu pes en accions, i totes quatre continuarien existint com a entitats separades dedicant a la respectiva obra social els dividends rebuts per les seves accions bancàries. Aquesta seria una fórmula a la italiana. Té l'avantatge de permetre ampliacions de capital per a restablir el coeficient de garantia quan aquest comença a frenar el creixement, però l'inconvenient d'obrir la porta a nous accionistes que a la llarga diluirien l'objectiu fundacional.

—**També han cregut que eren bancs**

en la seva activitat financera, o només en els nomenaments de càrrecs?

—En una entitat financera té molta importància, i és regulat, el coeficient de garantia. Si una caixa té molta clientela vol dir que la part de recursos propis es redueix en termes relatius, i s'obliga a incrementar recursos propis de l'entitat per mantenir una certa proporcionalitat. En el cas d'un banc, s'augmenten recursos propis ampliant capital, col·locant noves accions. Però una caixa no ho pot fer perquè, per definició, no té propietaris. I com ho pot fer? Només a través dels beneficis que no reverteixin en obra social. Si una caixa inverteix en crèdits molts segurs, i de no gaire rendibilitat, tindrà una ponderació més petita que si inverteix en negocis de més incertesa. Per això les caixes han d'arriscar-se molt menys que els bancs, perquè els és més difícil i molt més lent d'obtenir recursos propis. Ha passat que de vegades algunes caixes han volgut imitar els bancs sense adonar-se de les limitacions que tenen a l'hora de trobar recursos propis.

—**Com el veieu, el futur del sistema financer català?**

—Doncs és difícil de fer prediccions, però a mi em sabia molt greu que un model de caixes que sempre ha funcionat i que era molt propi del nostre model social, ara comencés a esmicolar-se. Espero que no sigui així.

Gemma Aguilera

Breus

Lear deixarà sense feina 518 treballadors a Roquetes

La multinacional nord-americana Lear, amb planta a Roquetes (Baix Ebre), presentarà un expedient de regulació d'ocupació amb la intenció d'acomiar tota la plantilla, 518 treballadors. De moment, la direcció no ha explicat ni les condicions ni el termini per a tancar, si bé ha reconegut que vol traslladar la producció a Hongria. El febrer del 2002, Lear ja va tancar la fàbrica de sistemes de cablatge per a l'automoció i va deixar sense feina gairebé 1.300 treballadors.

La consellera de Treball del Principat, Mar Serna, assegura que la Generalitat no estalviarà esforços per mantenir

La planta de Lear a Roquetes, el Baix Ebre, on es fabriquen els models 95 i 93 de Saab.

oberta la fàbrica: "Si Lear vol crèdit per a mantenir-se aquí, el govern hi posarà crèdit", ha afirmat. Els sindicats han convocat una manifestació el 31 d'octubre a Tortosa per a protestar pel tancament.

Mercadona invertirà 700 milions a Catalunya

El president de la cadena de supermercats Mercadona, Juan Roig, té previst d'invertir 700 milions d'euros durant els cinc anys vinents a Catalunya. Amb aquesta inversió, Mercadona podrà crear uns 4.000 llocs de feina al Principat. La notícia la va comunicar personalment Roig al president català, José Montilla, en una reunió al Palau de la Generalitat. Del total de 700 milions d'euros, 300 aniran destinats a construir un centre logístic. Actualment, Mercadona té a Catalunya una plantilla de 8.400 treballadors.